

SZENT ISTVÁN KIRÁLY ÜNNEPE

Vác, 2021. augusztus 20.

Városi ünnepség

Igen Tisztelt Polgármester Asszony, Miniszter-helyettes Úr, Vác Város Önkormányzata, Közjogi Méltóságok, Köztisztelőben Álló Személyek, Püspök és Lelkipásztor Testvéreim Minden Felekezetből! Kedves Ünneplő Váciak!

Köszönöm a felkérést a Szent István-napi ünnepi beszéd elmondására és az új kenyér megáldására.

A személyi igazolványom és a lakcímkártyám alapján még csak két éve vagyok váci polgár, lélekben régebb óta tartom magam vácinak. Anyai nagymamám – akinek kedvenc városa volt -, sokat mesélt nekem Vácról, gyermekkoromban. Édesanyám a szomszédos Pencen született, ahol őseim valaha szerény udvarházat és földet birtokoltak. Dédnagyapám az egykori deákvári temetőben nyugodott. 1998-as papszentelésemet követően az első szolgálati helyem a Váci Püspökség lett, mint püspöki titkár. Egy évig voltam váci lakos. Ezután pedig a Váci Egyházmegye papjaként mindig örömet jelentett számomra feljönni Vácra, az egyházmegye központjába. 2019. augusztus 24-től, püspökké szenteléseim naptától pedig újból váci vagyok a szó szoros értelmében is. Szeretem a hivatásomat, és szeretek Vácon, ebben a kedves kisvárosban élni.

A mai szép ünnepen joggal tehetjük föl a kérdést: mi, váciak hogyan kapcsolódunk Szent István királyhoz?

Valójában mindnyájunk váci léte, tágabb értelemben István királynak is köszönhető, hiszen a történettudomány úgy tartja számon, hogy a Váci Egyházmegyét Szent István király alapította, közel ezer éve. Az első székesegyház a váci várban helyezkedett el, a mai ferences templom és kolostor környékén. E köré épült az egykori civitas, kiegészítve a már meglévő kis települést.

Kit ünneplünk valójában ezen a napon? A zseniális politikust, a sikeres kezdeményezőt, céltudatos és – és egyesek szerint túl keménykezű – vezetőt? Avagy az apostoli lelkületű egyházszervezőt, az igazságos és szent embert?

Sok minden tudunk róla: Géza fejedelem fia, Vajk - **970** táján **született, 972-ben keresztelkedett az első keresztény vértanú, a jeruzsálemi Szent István diakónus** névre. **995-ben** vette feleségül bajorországi **Gizellát. 997-től nagyfejedelem, 1000 karácsonyán vagy szilveszterén királlyá koronázzák a II. Szilveszter pápától** kapott **szent koronával. Tíz egyházmegyét és számos kolostort** alapított. **Törvényeket adott** a magyarságnak, fiához, Imréhez írta a híres **Intelmeket**. Magyarországot **Nyugathoz** és a **Római Egyházhhoz** kapcsolta. **1038. augusztus 15-én halt meg.**

A mai ünnep szentmise olvasmányjaiban ez szerepel, ***Máté evangéliumából:***

„Mindaz, aki meghallgatja szavaimat és szerintük cselekszik, ahhoz az okos emberhez hasonlít, aki a házát sziklára építette.” (Mt 7,24)

Aki **építkezik** jól tudja, mennyire fontos a szilárd alap, a jó minőségű anyagok, a szigetelés, a ház fekvése és még sok minden más. István király milyen alapra építkezett, és milyen házat akart építeni?

Tudósok és politikusok régóta vitatják az ő személyét. Egy azonban tény: István király **erős sziklára építkezett**, és ezzel maradandót alkotott.

Ha most **megjelenne** köztünk **Szent István király**, vajon **mit mondana** nekünk, **mostani váciaknak**? Úgy gondolom, azt ajánlaná, hogy mi is **építsük sziklára életünk házát: hazánkat és benne városunkat, hitünket, családjunkat.**

Mit jelentett számára a **HAZA** és **EURÓPA**?

Hogyan tekintette István Magyarországot és Európát, és **hogyan tekintettek őrá**? A magyarság és **Európa** kezdettől fogva **tisztelte és fölnevezett rá**. Ilyen jelzőkkel illette: **igazságos, békeszerető** és **béketeremtő, jámbor** és **szent**.

VII. Gergely pápa **1083. augusztus 20-án emeltette oltárra Székesfehérvárott, avattatta szentté**. Azóta a **világegyház** is megünnepli magyarországi Szent Istvánt (aug. 16-án), akinek Európa is sokat köszönhet. Ő az **első európai uralkodó**, akit **szentté avattak**. Legyünk erre büszkék!

István király, az **igazságos**. Mit jelent ez? A modern történettudomány számos képviselője vitatja az ő igazságosságát. A vasárnap megtartását, a szentmisén való részvételt kötelező erővel írta elő. Azonban a pogányságból megtérő, harcos magyarság számára ez a határozott parancs volt az, amelyet értettek. Szigorúan törvénykezett – vetik a szemére -, de inkorrekt történeti megközelítés a XXI. századból számonkérni ezt rajta. Minden kor személyeit és eseményeit a kortárs személyekkel és történésekkel összevetve vagyunk képesek helyesen megítélni egy adott történelmi időszakot. A félnomád magyarság sorsa, ha Szent István nem elég szigorú, ugyanaz lett volna, mint ami azoknak a rokon népeknek jutott osztályrészül, akik előttünk érkeztek a Kárpát-medencébe: nem tudván beilleszkedni Európába, szétszóródtak, megsemmisültek, végérvényesen eltűntek.

Békeszerető és béketeremtő

A béke szeretete nála nem jelentett erélytelenséget. Ellenkezőleg, István a szomszédos országokkal kereste a békét, de soha nem saját népe kárára. Nyugattal és Kelettel egyaránt jó viszonyra törekedett, de nem elvtelenül, nem megalkuvó módon. Azzal, hogy Nyugathoz, a nyugati keresztény kultúrához kapcsolta hazánkat, nem fordult szembe Kelettel. A történészek megállapították, hogy kortársaihoz képest alig viselt háborút, akkor is csak a krisztusi hit és a nemzeti önállóság védelmében.

Irgalmas és befogadó volt. Az irgalom a hatalmon lévőknek, a nagyobbaknak, erősebbnek - az igazságosságon túlnyúló, az isteni szeretetre épülő odahajlása a bűnös vagy gyenge felé. *Thietmar*

merseburgi püspök ezt mondta róla: „*Sohasem hallottam, hogy valaki legyőzöttet így kímélt volna, mint István király.*” Tudta, hogy csak a szeretetre felépített béke képes igazán szolgálni az ember felemelkedését és lelki szabadságát. Nyitott tudott lenni, mert józan ítélőképességgel rendelkezett. Jóságának híre elterjedt Európa szerte: befogadta Kázmért, az elűzött lengyel királyt, és két száműzött angol herceget. Egyikük Mecseknádasdon kapott menedéket, ahol feleségül véve István király lányát. Itt született meg házasságukból az a kislány, aki felnővén az egyik skót király felesége lett, és Skóciai Szent Margitként tisztel az egyház.

István király arról is híres volt, hogy menedékházakat épített a Magyarországon átutazó zarándokoknak, és fölszerelte őket élelemmel. Ezek az emberek az is megtapasztalták, hogy nem kell félniük rablótámadásoktól, mert egy biztonságos országon haladnak át.

Szeretettel ajánlom, hogy tanuljuk el István királytól a béketeremtés és a befogadás kultúráját! Békét teremteni és békeszertőnek lenni nem pusztán fegyverszünetet jelent, vagy elmenekülni a konfliktusok elől, beletörődni a sorsunkba. Legelsősorban békében kell lennünk önmagunkkal és embertársainkkal. Egyedül ezen az alapon vagyunk képesek az igazi, hiteles béke munkálói lenni.

Tanuljuk meg tőle észrevenni azokat az embertársainkat, akik valóban segítségre, szorulnak, és befogadni azokat, akiknél ez valóban szükséges.

Milyen volt *Szent István HITE*, és hogyan viszonyult az *EGYHÁZHOZ?*

Ezekkel a jelzőkkel is szokták őt illetni: *JÁMBOR* és *SZENT*

A *jámborság* egy régies, sokszor rosszul értelmezett kifejezés. Nem gyámoltalanság vagy beletörődő mafláság. Isten igaz ismeretét jelenti, az Ő teljes szívből, teljes lélekből, teljes elméből, minden erőből való szolgálatát. István személyes példát adott erre: ő nem paktumot kötött a kereszténységgel, hanem *megettért* Krisztushoz.

Rómában és Jeruzsálemben templomot és zarándokházat épített az odaérkező magyaroknak. Ezek mind fontos és szép dolgok, de nem ezek a legfőbb érdemei. István igaz ember volt. Nem csak beszélt az isteni igazságról és szeretettörvényről, hanem élte az evangéliumot.

Fiához, Imre herceghez intézett *Intelmeiben* a legelső helyre teszi a katolikus hit megőrzésének fontosságát, ezután az egyház szolgáinak kijáró tiszteletet és megbecsülést. Az derül ki ebből az írásból, hogy elsősorban nem politikai megfontolásból mondja ezt fiának, hanem mert őszintén tiszteli és szívéből szereti az Egyházat.

István király nem egy civil szervezetnek tekintette az egyházat, hanem hitt benne. Tisztában volt vele, ha az egyház javán munkálkodik, akkor népe fölemelkedését szolgálja. Egy igazi keresztény vezetőt ma is arról lehet fölismerni, hogy nemcsak szavaiban, de gondolkodásmódjában és tetteiben is együtt dobog a szíve az egyházzal. Isten ma is áldottá teszi azt a vezetőt, aki őszintén szereti az egyházat. István tudta, hogy az egyház nem egy nemzetközi

szervezet, hanem egy nemzetek fölötti csodálatos valóság, amelyik minden nép életét széppé és boldoggá tudja tenni, ha befogadja azt.

István király a **CSALÁDI ÉLETÉT** is sziklára építette.

Mi, magyarok azzal büszkélkedhetünk, hogy történelmünk kezdeténél egy szent család áll: Szent István, Boldog Gizella és fiuk, Szent Imre. Gizella és István, mint házaspár nem kis kulturális különbséget kellett áthidalniuk.

Az ő házasságukban is igazolást nyert a Biblia igazsága, ahol, a **Teremtés könyvében** ezt olvassuk: „*Isten megteremtette az embert, saját képmására, az Isten képmására teremtette őt, férfinak és nőnek teremtette őket.*” (Ter 1,27) Bámulatosan szép a mi magyar nyelvünk, és roppant kifejező. Azt mondja a házasságban élő két személyről, hogy „*házas felek*”, a ***férj és feleség együtt alkot kerek egészet***, egész életük közösbe tételére hivatottak.

Szent Istvánnal és Boldog Gizellával ma is hisszük és valljuk, hogy az Isten által teremtett ***férfi és a nő szeretetszövetsége***, és az ***ebből fakadó család*** társadalmi és egyházi létünk alapsejtje, ami ***nem cserélhető fel semmivel!***

Ma sokszor halljuk, hogy válságban van a házasság és a család intézménye. Valójában nem a házasság és a bibliai ihletésű család van válságban, hanem az a társadalom kerül válságba, amelyik nem ismeri fel a házasság és a család értékét, elfeledkezik annak eredeti értelméről. A katolikus egyház tanítása szerint a házasság nem egy civilizációs képződmény, amely létrejött, amikor az ember fejlődése

során szükség volt rá, és amely aztán idővel eltűnik, amikor már nem lesz rá szükség. *A házasság nem gyermeke, hanem szülője a civilizációnak. Ferenc pápa* ezt így mondja: „*A férfi és a nő hitvesi-családi közösség a generatív nyelvtan, mondhatni az „aranykötelék”.* *A hit Isten teremtésének bölcsességéből meríti ezt: Isten nem egy öncélú meghittség gondozását bízta a családra, hanem a világ otthonossá tételének izgalmas tervét. A család áll e megmentő világkultúra kezdeténél és alapjánál, mely megment minket oly sokféle támadástól, rombolástól, gyarmatosítástól, mint amilyen a pénzé vagy a világot nagymértékben fenyegető ideológiáké. A család szolgál alapul ahhoz, hogy megvédjük magunkat!”* (Általános kihallgatás, katekézis, Szent Péter-tér, 2015. szeptember 16.)

István és Gizella családi élete sokunk életéhez hasonlít abban, hogy a gyermekek vállalása nem csak örömet, hanem súlyos próbatételeket is jelentett a királyi pár számára. Több gyermeküket még kisdedként elveszítették. Még nagyobb megrázkódtatás azonban a trónörökös Ottó, később pedig a második fiúnak, Imrének váratlan, tragikus halála.

Szent István lelki nagysága ekkor mutatkozik meg a legjobban: nem omlik össze lelkileg. Nem örül meg fájdalmában. Istenbe vetett hite nem rendül meg. Nem hagyja ott az egyházat és nem tér vissza a pogánysághoz, hanem a legnagyobb példát adja. Olyan tesz, ami korábban még egyetlen keresztény uralkodónak sem jutott eszébe: a Megváló édesanyját, a Boldogságos Szűz Máriát kéri föl királynőnek.

Szűz Mária Vác város címerében is benne van. Mi is kérhetjük az ő pártfogását, sőt megkérhetjük, hogy vezesse ő ezt a várost...és megkérhetjük Szent Istvánt, álljon Mária mellé, és segítsen bennünket a mennyből. Mi, katolikusok Szent István királyt Magyarország fővédőszentjeként is tiszteljük. Kérjük és köszönjük meg eddigi segítségét mai hazánkra, egész nemzetünkre és Vácra!

Köszönöm, hogy meghallgattak!

Marton Zsolt
váci püspök